

NOVI PODACI O FAUNI PTICA SRP „ZASAVICA”

NEW DATA FOR BIRD FAUNA OF THE SNR “ZASAVICA”

Šćiban Marko¹, Stanković Mihajlo², Radislav Mirić¹, Dušan Luković¹,
Irena Radulović¹, Sandra Jovanović¹, Matija Milković³, Dorđe Petrović³

IZVOD: U ovom radu predstavljeni su rezultati istraživanja faune ptica SRP „Zasavica“ sprovedenog u periodu između 2012. i 2017. godine. Podaci su prikupljeni tokom 172 terenskih dana, obilazena je kompletna teritorija rezervata u svim sezonama, a pored posmatranja organizovana su hvatanja ptica uz pomoć vertikalnih ornitoloških mreža. Tokom istraživanog perioda pronađeno je 16 novih vrsta i 2 podvrste za rezervat (*Tadorna tadorna*, *Mergus merganser*, *Caprimulgus europaeus*, *Otus scops*, *Larus canus*, *Chlidonias leucopterus*, *Clanga clanga*, *Circus macrourus*, *Buteo rufinus*, *Buteo buteo vulpinus*, *Dryocopus martius*, *Parus ater*, *Lullula arborea*, *Phoenicurus phoenicurus*, *Saxicola torquatus maurus*, *Motacilla citreola*, *Carduelis flavirostris*, *Emberiza cirulus*), a zabeleženo je i više vrsta koje su do sada beležene manje od 10 puta na području rezervata. Neke od njih su *Bubulcus ibis*, *Circaetus gallicus*, *Gyps fulvus*, *Clanga pomarina*, *Numenius phaeopus*, *Falco columbarius*, *Hirundo daurica*, *Acrocephalus melanopogon*, *Regulus ignicapilla*, *Anthus cervinus*. Nalaz sibirske travarke *S. torquatus maurus* je prvi potvrđeni nalaz za Srbiju. Zaključno sa ovim prilogom na prostoru SRP „Zasavica“ evidentirano je 214 vrsta ptica i 2 podvrste.

ABSTRACT: *This paper present results of ornithological research in the Special Nature Reserve “Zasavica” during period 2012-2017, with aim to improve previous knowledge. Data were collected during 176 field-work days by observation and mist-netting methods. During research period in total 16 new species and 2 subspecies for the reserve were confirmed – Tadorna tadorna, Mergus merganser, Caprimulgus europaeus, Otus scops, Larus canus, Chlidonias leucopterus, Clanga clanga, Circus macrourus, Buteo rufinus, Buteo buteo vulpinus, Dryocopus martius, Parus ater, Lullula arborea, Phoenicurus phoenicurus, Saxicola torquatus maurus, Motacilla citreola, Carduelis flavirostris, Emberiza cirulus. Some of the most interesting and the rarest recorded species were Bubulcus ibis, Circaetus gallicus, Gyps fulvus, Clanga pomarina, Numenius phaeopus, Falco columbarius, Hirundo daurica, Acrocephalus melanopogon, Regulus ignicapilla, Anthus cervinus. Siberian Stonechat S. torquatus maurus is the first confirmed observation for Serbia. Together with results from this survey bird fauna of SNR “Zasavica” is numbering 2014 species and 2 subspecies.*

UVOD

Fauna ptica Zasavice poznata je ornitološkoj javnosti još od kraja 19. veka (Dombrowski, 1895; Đuričić, 1898; Đuričić, 1957). Savremena proučavanja započinju tek 1996. godine, a posebno su postala učestala nakon 2006. godine (npr. Puzović, 2001; Radišić et al. 2007; Radišić et al. 2010; Šćiban et al.

1 Društvo za zaštitu i proučavanje ptica Srbije, Vladike Ćirića 24, 21000 Novi Sad

2 Specijalni rezervat prirode „Zasavica“, Sremska Mitrovica

3 Naučno-istraživačko društvo studenata biologije i ekologije „Josif Pančić“

2012). Istraživanja su nastavljena i u periodu između 2012. i 2017. godine.

Velike promene koje su desile u ekosistemima Zasavice dovele su do značajnih promena u fauni ptica, a koje se i dalje dešavaju nakon proglašenja specijalnog rezervata prirode. Pojedine vrste su nestale, neke prestale i ponovo počele da se gnezde, dok su neke vrste postale učestalije nego što su bile u prošlosti. Takođe, intenzivnim istraživanjima u poslednjih 20 godina, više vrsta je po prvi put zabeleženo na području Zasavice i Mačve uopšte (Radišić et al. 2010; Šćiban et al. 2012). U ovom radu prikazujemo novozabeležene i retke vrste ptica konstatovane na teritoriji SRP „Zasavica“ u periodu između 2012. i 2017. godine.

MATERIJAL I METODE

U periodu od 2012. do 2017. godine sprovedeno je ukupno 176 terenskih obilazaka na području SRP „Zasavica“. Od svih meseci, najviše istraživanja je bilo tokom avgusta (47), odnosno aprila (35) i juna (29) meseca, dok je najmanje poseta bilo tokom januara (četiri), februara (tri), decembra (dva) i septembra (jedan). Istraživanja su sprovedena uglavnom tokom samostalnih izlazaka, u organizaciji staraoca rezervata, kao i u sklopu istraživačkih kampova „Zasavica“ koje organizuje NIDSBE „Josif Pančić“. U odnosu na ranija istraživanja u ovom periodu rezervat je obilažen relativno ravnomerno, a obilaženo je područje od nastanka Zasavice (bara Jovača kod Crne Bare i Prekopac kod Ravnja) pa do njenog ušća u Mačvanskoj Mitrovici.

Proučavanje i posmatranje ptica sprovedeno je korišćenjem metoda transektu i cenzusa. Pored posmatranja, fauna ptica istraživana je i markiranjem uz pomoć vertikalnih ornitoloških mreža. Akcije prstenovanja ptica bile su organizovane na istraživačkim kampovima NIDSBE „Josif Pančić“ tokom avgusta meseca svake godine, kao i jednodnevne akcije početkom oktobra meseca. Mreže su postavljane na istim mestima u tršćaku u okolini Vizitorskog centra, a njihov broj se kretao od osam (2017) do šest (2016). Rezultati prstenovanja nisu prikazani u ovom radu.

U radu korišćena je srpska nomenklatura ptica po Vasić et al. (2004, 2005), a vrste su navođene prema redosledu korišćenom u Šćiban et al. (2015).

REZULTATI

NOVE VRSTE I PODVRSTE PTICA NA PODRUČJU SRP „ZASAVICA“

U periodu 2012. – 2017. po prvi put zabeležene su sledeće vrste ptica:

Tadorna tadorna – šarena utva: 25.10.2013. jedna ptica posmatrana je u letu nad Zasavicom kod Vizitorskog centra zajedno sa Sandrom Jovanović i Irenom Radulović.

Mergus merganses – veliki ronac: 31.1.2013. jedna ženka posmatrana je u niskom letu nad Zasavicom uzvodno od Ravnja.

Caprimulgus europaeus – leganj: jedan primerak je 22.5.2014. osvetljen farovima automobila na šljunkovitom putu na lokalitetu Batve kod Ravnja. Tokom istraživanja nisu beleženi teritorijalni mužjaci.

Larus canus – sivi galeb: jedna mlada ptica posmatrana je 1.10.2016. u preletu prema zapadu iznad Vizitorskog centra.

Chlidonias leucopterus – belokrila čigra: 24.4.2013. jedna ptica posmatrana je u prepodnevnom satima kako lovi nad Zasavicom uz pašnjak Valjevac (Slika 1).

Slika 1. Belokrila čigra (*Chlidonias leucopterus*) zabeležena 24.4.2013. na Zasavici (Foto: Marko Šćiban)
 Figure 1 White-winged tern (*Chlidonias leucopterus*) observed on 24 April 2013

Otus scops – ćuk: Po jedan mužjak se oglašavao 29.5.2014. severno od Vizitorskog centra, u šumarku u okolini “Campinga”. To je ujedno i jedini lokalitet gde je vrsta bila zabeležena tokom istraživanog perioda.

Clanga clanga – crni orao: 2.4.2015. jedna nezrela ptica (3 – 4 godine stara) posmatrana je kako kruži nad Zasavicom u blizini Raševića ćuprije (nizvodno od Banovog Polja) zajedno sa jednim mišarem (*B. buteo*). Nakon par minuta ptica odleće visoko prema severozapadu (Slika 2).

Slika 2. Crni orao (*Clanga clanga*) zabeležen 2.4.2015. u okolini Banovog Polja (Foto: Marko Šćiban)
 Figure 2 Greater Spotted Eagle (*Clanga clanga*) observed on 2 April 2015

Circus macrourus – stepska eja: 15.4.2015. odrasla ženka i jedna jednogodišnja ptica posmatrane su odvojeno kako nisko kruže na lokalitetu Duge njive, blizu ušća Batara u Zasavicu. Nakon što su postigle veću visinu ptice odleću dalje ka severoistoku (Slika 3).

Buteo buteo vulpinus – stepski mišar: 8.11.2012. jedna ptica posmatrana je u preletu preko Zasavice kod Modrana ka jugu, a tom prilikom ju je progonila jedna siva vrana (*Corvus cornix*). Dva primerka riđe morfe su 4.11.2014. viđene u visokom preletu prema jugozapadu.

Buteo rufinus – riđi mišar: jedna mlada ptica posmatrana je 3.10.2015. kako kruži zajedno sa tri mišara (*Buteo buteo*) visoko iznad pašnjaka Valjevac.

Dryocopus martius – crna žuna: 30.4.2015. jedna ptica se aktivno oglašavala u plavnoj šumi nedaleko od Ljubinkovića ćuprije kod Banovog Polja. Dana 13.5.2015. jedan mužjak posmatran je kako

Slika 3. Mlada stepska eja (*Circus macrourus*) posmatrana 15.4.2015. na lokalitetu Duge njive (Foto: Marko Šćiban)
 Figure 3 Immature Pallid Harrier (*Circus macrourus*) observed on 15 May 2015

se oglašava i odgovara na dozivanje u plavnoj šumi kod ušća Batara u Zasavicu. Jedna ptica se 20.5.2015. oglašavala i gledana u preletu na lokalitetu Trebljevine, a odleće u pravcu Ljubinkovića ćuprije.

Parus ater – jelova senica: 4.11.2014. dve ptice posmatrane kako izleću iz šumarka na lokalitetu Batve, a istog dana se jedan primerak oglašavao u šumarku lokaliteta Skelice.

Lullula arborea – šumska ševa: šest ptica posmatrano je 25.10.2013. u preletu pašnjaka Valjevac kod Vizitorskog centra. Jedna ptica je 27.10.2013. sletela na polja kod Radenkovića. Jedna ptica posmatrana u preletu 9.3.2016. preko bare Jovače. Pevanje jednog mužjaka zabeleženo je 27.2.2014. nad tek zasadenom plantažom klonskih topola “34.” odeljenja kod Zasavice 1. Jedna ptica viđena je 13.10.2015. u preletu nad pašnjakom Valjevac.

Phoenicurus phoenicurus – obična crvenrepka: 6.5.2016. jedan mužjak posmatran u žbunju uz Zasavicu uzvodno od Banovog Polja, a tom prilikom je i zapevao nekoliko puta. Na tom mestu i u okolini nema starog drveća, tako da je ptica sigurno bila na seobi. Teritorijalni mužjaci ove vrste nisu zabeležene ni u jednom naselju koja okružuju rezervat.

Saxicola torquatus maurus – sibirski crnoglava travarka: jedan mužjak posmatran je i fotografisan 9.3.2016. na vodoplavnoj livadi bare Jovače kod Crve Bare (Slika 1). Ptica je tom prilikom i pevala u nekoliko navrata, a tom prilikom su zabeležene sve karakteristike (pod)vrste. Još jedan mužjak, moguće isti posmatran je i 15.3.2016. na istom mestu zajedno sa Dušanom Lukovićem.

Slika 4. Sibirski crnoglava travarka (*Saxicola torquatus maurus*) posmatrana 15.4.2016. na lokalitetu Jovača (Foto: Marko Šćiban)
 Figure 4 Siberian Stonechat (*Saxicola torquatus maurus*) observed on 15 April 2016

Motacilla citreola – žutoglava pliska: jedna ptica posmatrana u preletu uz oglašavanje 2.4.2012. preko Zasavice kod Modrana.

Carduelis flavirostris – planinska juričica: 5.11.2014. tri primerka su posmatrana u niskom preletu preko središnjeg dela pašnjaka Valjevac, a ptice su se tom prilikom aktivno oglašavale.

Emberiza cirrus – crnogrla strnadica: 5.11.2014. jedna ptica je nekoliko puta zapevala u ranim jutarnjim satima iz šumarka pored Vizitorskog centra.

RETKE POSETIOCI SRP „ZASAVICA”

U periodu između 2012. i 2017. godine zabeleženo je više vrlo retkih posetilaca rezervata (do 10 posmatranja tokom savremenih istraživanja):

Mareca penelope – zviždara: 31.1.2013. tokom obilaska Zasavice uz pašnjak Valjevac ukupno je prebrojano 18 zviždara zajedno sa drugim plovkama. Dana 30.1.2014. jedna ženka posmatrana je na nezaleđenom delu Zasavice kod Vizitorskog centra zajedno sa liskama (*Fulica atra*) i labudovima grbcima (*Cygnus olor*). Šest ptica posmatrano je 1.4.2015. na velikom razlivu na pašnjaku Valjevac zajedno sa drugim plovkama.

Mareca strepera – čegrtuša: 1.4.2015. jedan primerak posmatran je na velikom razlivu na pašnjaku Valjevac zajedno sa drugim plovkama. Jedan mužjak zabeležen je 26.1.2016. na Zasavici uzvodno od Vizitorskog centra zajedno sa drugim plovkama.

Plegadis falcinellus – ražanj: 10.5.2015. jedna ptica posmatrana je u letu nad pašnjakom Valjevac, a potom odleće u pravcu Sadžaka.

Botaurus stellaris – vodeni bik: 11.8.2013. jedna ptica je posle ponoći slušana kako uz oglašavanje leti iznad Vizitorskog centra prema severu. Tokom večeri 12.5.2015. 1+1 primerak preleteo je uz oglašavanje preko Zasavice u Ravnju. Dve pojedinačne ptice preletele su u sumrak 13.10.2015. pašnjak Valjevac u pravcu juga. Dana 9.3.2016. jedna ptica se oglašavala u preletu preko bare Jovače u večernjim satima.

Bubulcus ibis – čaplja govedarka: jedna ptica posmatrana 15.4.2016. u letu sa 3 male bele čaplje (*Egretta garzetta*) nizvodno nad Zasavicom kod Vizitorskog centra.

Columba oenas – golub dupljaš: 22.4.2012. 30 pr. u preletu preko Sadžaka. Iznad lokaliteta Skelice jedna ptica je 15.3.2014. posmatrana u visokom preletu ka istoku. Dve ptice viđene su 10.5.2015. kako nisko kruže i sleću na Valjevac kod farme. Jedna ptica u niskom preletu preko Vizitorskog centra posmatrana je 1.10.2016.

Numenius phaeopus – mala carska šljuka: 5.5.2014. je u večernjim satima slušana jedna ptica u preletu preko Gajića ćuprije kod Radenkovića.

Scolopax rusticola – šumska šljuka: 27.2. i 15.3.2014. po jedna ptica poterana je iz 33. odeljenja plantaže klonskih topola u Vrbovcu. Još jedan primerak registrovan je 14.3.2014. kada je ptica izletela

Slika 5. Beloglavi sup (*Gyps fulvus*) posmatran nad Zasavicom 22.6.2016. (Foto: Mihajlo Stanković)

Figure 5 Griffon Vulture (*Gyps fulvus*) observed on 22 June 2016

iz gustog šipražja i mlade šume u Vrbovcu.

Tringa erythropus – mrki sprudnik: 4.8.2017. dva primerka posmatrana u preletu kod Vizitorskog centra.

Tringa totanus – crvenonogi sprudnik: sa bare Jovače je 15.3.2016. posmatrano ukupno 22 ptice (19+3) kako u sumrak odleću ka severu.

Tringa stagnatilis – dugonogi sprudnik: jedna ptica posmatrana je 27.6.2014. zajedno sa drugim šljukaricama na centralnom delu pašnjaka Valjevac.

Larus michahelis – morski galeb: 5.11.2014. tri odrasle ptice posmatrane su u preletu preko Vizitorskog centra prema severu.

Chlidonias niger – crna čigra: 22.4.2013. jedna ptica je posmatrana kako lovi nad Zasavicom uzvodno od Vizitorskog centra.

Sterna hirundo – obična čigra: 23.4.2013. dva primerka posmatrana su kako love nad Zasavicom u blizini Vizitorskog centra, kao i 20.5.2015. kada su takođe bile zabeležene dve ptice na istom mestu. Četiri ptice posmatrane su 20.5.2013. u visokom preletu preko Sadžaka.

Gyps fulvus – beloglavi sup: 22.6.2016. dve ptice posmatrane su kako visoko kruže iznad Zasavice uz Valjevac, a nakon pet minuta im se gubi trag (Slika 5).

Circaetus gallicus – zmijar: jedna ptica posmatrana je 8.8.2014. kako nekoliko puta lovi nad pašnjakom Valjevac, a jednom prilikom se sukobila i sa dva mišara (*Buteo buteo*). Narednog dana (9.8.) je posmatrana još jedna ptica u letu na širem području bare Jovače (Crna Bara).

Clanga pomarina – orao kliktaš: 22.5.2013. odrasla ptica je posmatrana kako nisko leti iz pravca Sadžaka preko Leskovine, a potom i sleće na jugozapadni rub pašnjaka Valjevac. Jedna odrasla ptica posmatrana 22.5.2014. kako visoko kruži iznad Batara, a potom nastavlja let ka severu. Jedan odrasli primerak posmatran je 5.10.2014. kako nisko kruži nad Vizitorskim centrom, a potom nastavlja let dalje ka jugu (Slika 6). Dana 16.4.2015. jedna ptica posmatrana je u visokom preletu nad plavnom šumom

Slika 6. Orao kliktaš (*Clanga pomarina*) posmatran 5.10.2014. kod Vizitora (Foto: Marko Šćiban)
Figure 6 Lesser Spotted Eagle (*Clanga pomarina*) observed on 5 October 2014

Zasavice uz lokalitet Poljansko kod Ravnja.

Circus pygargus – eja livadarka: tokom jutra 21.4.2013. jedan mužjak je posmatran kako nisko lovi nad pašnjakom Valjevac, a potom je skoro na istom mestu posmatrana i prošlogodišnja ptica u letu. Istog dana u večernjim satima posmatran je još jedan mužjak u letu nad zabranima kod Zasavice 1. Dana 21.4.2014. jedan mužjak je nisko preletao Zasavicu kod lokaliteta Kletište (put između Ravnja i Zasavice 1). Jedan par je posmatran kako nisko lovi 5.5.2014. pored puta između Noćaja i Radenkovića.

Milvus migrans – crna lunja: 16.4.2015. jedna ptica posmatrana kako visoko kruži nad plavnom šumom Zasavice uz lokalitet Poljansko kod Ravnja.

Falco columbarius – mali soko: 15.3.2014. jedan mužjak posmatran u niskom lovu na lokalitetu

Skelice.

Hirundo daurica – daurska lasta: 8.4.2015. jedan primerak posmatran je u preletu preko Zasavice kod Ravnja zajedno sa nekoliko seoskih lasta (*Hirundo rustica*). Ptica je nakon odmah potom odletela dalje u pravcu istoka.

Acrocephalus melanopogon – ševarski trstenjak: 14.3.2014. jedna ptica je nekoliko puta zapevala u trsci uz Zasavicu na lokalitetu Skelice kod Radenkovića.

Panurus biarmicus – brkata senica: 7.11.2012. posmatrano je ukupno 25 ptica u Sadžaku, a najveće jato je brojalo 20 ptica. Osam ptica posmatrano je 25.10.2013. u velikom pojasu rogoza uz pašnjak Valjevac kod Vizitorskog centra, dok je 24 primerka nađeno u trsci kod “Ptičijeg ostrva”. Kod Vizitora je između 26. i 28.10. beleženo jato od 10-15 brkatih senica kako se hrane u rogozu. Jedna ptica je na tom području evidentirana 30.1.2014., pet primeraka 5.11.2014. i jedan par 27.10.2015.

Regulus ignicapilla – vatroglati kraljić: tri ptice posmatrane su 28.10.2013. u zabranu uz Pačiju baru. Dva odvojena mužjaka aktivno su pevala 27.2.2014. na širem području plantaže klonskih topola u Vrbovcu, kao i 28.2.2014. u šumarcima duž Batara blizu ušća u Zasavicu. Jedan mužjak je 14.3.2014. pevao u šumarku na lokalitetu Skelice, kao i sutradan još jedan u Vrbovcu.

Turdus iliacus – mali drozd: 7.11.2012. jedna ptica u preletu preko Modrana. Na Valjevcu je 24.11.2013. ukupno pronađeno 13 ptica u glogovima zajedno sa drugim drozdovima, a tu je 30.1.2014. popisano ukupno 8 ptica. Dve ptice su se 14.3.2014. oglašavala na lokalitetu Pačija bara. Jedna ptica posmatrana je 5.11.2014. u žbunu gloga na pašnjaku Valjevac. Dana 1.4.2015. je tokom dana ukupno registrovano 11 primeraka širom pašnjaka Valjevac. Između Ravnja i Banovog Polja je 2.4.2015. pronađeno ukupno pet primeraka, dok je 3.4.2015. između Raševića ćuprije (Banovo Polje) i mosta preko Prekopca u Ravnju ukupno evidentirano 11 ptica. Na lokalitetu Bostanište je 8.4.2015. zabeleženo dva, a 15.4.2015. ukupno šest primeraka na lokalitetu Duge njive zajedno sa drugim drozdovima. Dve ptice su 13.10.2015. posmatrane na Valjevcu.

Certhia familiaris – kratkokljuni puzić: Jedna ptica oglašavala se 5.10.2013. iz zabrana nizvodno od Šumareve ćuprije (Zasavica 1). Tri ptice posmatrane su 28.10.2013. u klonskim topolama, “35.” i “36.” odeljenja kod Zasavice 1 (pored Pačije bare). Na istom području nađena su tri primerka i 25.12.2013., a tom prilikom su u istom staništu beleženi i dugokljuni puzići (*Certhia brachydactyla*). Prilikom detaljnog obilaska 33. odeljenja plantaže klonskih topola u Vrbovcu ukupno je evidentirano pet ptica, od kojih su tri mužjaka pevali. Ptice su se agresivno ponašale nakon puštanja pesme preko MP3 plejera, kao da su teritorijalne. Kasnije tokom sezone na ovom lokalitetu nisu zabeleženi zbog neprohodnosti usled poplavljenosti terena. U okolini mosta preko Zasavice u Ravnju jedna ptica se 2.4.2015. aktivno oglašavala, kao i 3.4.2015. kod Raševića ćuprije (Banovo Polje).

Turdus viscivorus – drozd imelaš: 28.10.2013. dva primerka izletela su iz zabrana pored Pačije bare uz oglašavanje. Preko Šumareve ćuprije je 4.11.2014. preletelo pet ptica uz oglašavanje. Jedan primerak preleteo je 6.11.2014. preko Batara kod Banovog Polja, kao i još jedan dalje prema Radenkoviću.

Motacilla cinerea – gorska pliska: 14.3.2014. jedna ptica u preletu preko Zasavica kod lokaliteta Skelice (Radenkovič). Jedna ptica posmatrana je 3.10.2015. u jutarnjim satima u preletu preko Zasavice kod Vizitorskog centra. Jedan primerak posmatran je 5.3.2016. u preletu preko Prekopca kod Široke bare (Ravnja).

Anthus cervinus – rujogrla trepteljka: 22.4.2013. jedan primerak posmatran u preletu preko pašnjaka Valjevac. Jedna ptica posmatrana je 5.10.2013. u preletu preko Valjevca, kao i 25.10.2013. preko Vizitorskog centra. Dana 5.10.2014. na pašnjaku Valjevac ukupno je tokom dana bilo zabeleženo devet ptica u preletu.

DISKUSIJA

U periodu između 2012. i 2017. godine zabeleženo je 16 novih vrsta i 2 nove podvrste ptica za rezervat (*T. tadorna*, *M. merganser*, *C. europaeus*, *L. canus*, *Ch. leucopterus*, *O. scops*, *C. clanga*, *C. macrourus*, *B. buteo vulpinus*, *B. rufinus*, *D. martius*, *P. ater*, *L. arborea*, *Ph. phoenicurus*, *S. torquatus maurus*, *M. citreola*, *C. flavirostris* i *E. circlus*). Sa novozabeleženim, ukupno je utvrđeno prisustvo 214 vrsta ptica na prostoru SRP „Zasavica“, uz dve podvrste (Radišić et al. 2010; Šćiban et al. 2012), od kojih neke (*C. europaeus*, *Ch. leucopterus*, *B. rufinus*, *P. ater*, *L. arborea*, *Ph. phoenicurus*, *M. citreola*, *C. flavirostris* i *E. circlus*) do sada nisu beležene ni u širem regionu Mačve (npr. Dombrowski, 1895). Iako se ranije očekivalo da ima najviše potencijalno novih vrsta iz grupe pevačica, rezultat ovih najnovijih istraživanja pravo je iznenađenje u smislu diverziteta i biogeografskog porekla (Radišić et al. 2010; Šćiban et al. 2012). Sibirski crnoglava travarka (*S. torquatus maurus*) je prvi put zabeležena u fauni Srbije (Šćiban et al. 2015).

Veći broj vrsta ptica koje su beležene na području Zasavice beležene su vrlo retko i njihov karakter pojavljivanja nije dovoljno poznat. Neke od njih koje su posmatrane u periodu između 2012. – 2017. bile su: *P. falcinellus*, *B. ibis*, *N. phaeopus*, *S. rusticola*, *C. gallicus*, *C. pomarina*, *C. pygargus*, *F. columbarius*, *H. daurica*, *A. melanopogon*, *T. iliacus*, *A. cervinus*. Između ostalih, jedan od najznačajnijih podataka je nalaz beloglavog supa (*G. fulvus*) posle više od 100 godina na području Zasavice (Dombrowski, 1895). Za pojedine vrste koje su ranije smatrane za vrlo retke (npr. *Ph. sibilatrix*, *Ficedula hypoleuca*, *Prunella modularis*, *Anthus spinoletta*, *Serinus serinus*, *Carduelis spinus*, *Carduelis cannabina*) prikupljen je veliki broj podataka, stoga oni nisu prikazani u ovom pregledu. Dalja istraživanja ornitofaune, posebno u jesenjem i zimskom periodu svakako su preporučljiva.

ZAHVALNICA

Autori se ovom prilikom zahvaljuju brojnim kolegama iz NIDSBE „Josif Pančić“ i DZPPS na organizaciji istraživačkih kampova, a posebno pomoći pri terenskim istraživanjima i markiranju ptica. Zahvaljujemo se i upravljaču SRP „Zasavica“, Pokretu gorana Sremske Mitrovice koji nam je omogućio proučavanje ptica na prostoru rezervata.

LITERATURA

1. Dombrowski, E. (1895): Osnovi ornitologije sjeverozapadne Srbije. Glasnik Zemaljskog muzeja BiH 7: 63–104.
2. Đuričić, (1898): Lov u Mačvi. Lovac 6-7: 45–47, Beograd.
3. Đuričić, V. (1957): Zasavica. Lovac 2: 84–85, Beograd.
4. Puzović, S. (2001): Ptice Zasavice – vrednosti, istorijske promene i mogućnosti unapređenja stanja. Zbornik radova Naučnog skupa „Zasavica 2001“: 80–86.
5. Radišić, D., Šćiban, M., Ružić, M. & Stanković, M. (2007): Pregled faune ptica SRP „Zasavica“ od 1894. do 2007. Naučno-stručni skup „Zasavica 2007“ sa međunarodnim učešćem, Pokret gorana Sremske Mitrovice, Sremska Mitrovica.
6. Radišić, D., Šćiban, M., Ružić, M. & Stanković, M. (2010): Ptice Zasavice. Pokret gorana Sremske Mitrovice, Sremska Mitrovica.
7. Šćiban, M., Stanković, M., Fabijan, D. & Petrović, A. (2012): Novi podaci o fauni ptica SRP „Zasavica“. Zbornik naučno-stručni skup „Zasavica 2012“: 182–191. Pokret gorana Sremske Mitrovice, Sremska Mitrovica.
8. Šćiban, M., Rajković, D., Radišić, D., Vasić, V. & Pantović, U. (2015): Ptice Srbije – kritički spisak vrsta. Pokrajinski zavod za zaštitu prirode i Društvo za zaštitu i proučavanje ptica Srbije, Novi Sad.
9. Vasić, V. F., Simić, D. V., Stanimirović, Ž., Karakašević, M., Šćiban, M., Ružić, M., Kulić, S., Kulić, M. & Puzović, S. (2004): Srpska nomenklatura ptica I. (nonpasseriformes). Dvogleđ 4: 7–19.
10. Vasić, V. F., Simić, D. V., Stanimirović, Ž., Karakašević, M., Šćiban, M., Ružić, M., Kulić, S., Kulić, M. & Puzović, S. (2004): Srpska nomenklatura ptica II. (passeriformes). Dvogleđ 5: 10–18.